

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17CoPr/3/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8721201300
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8721201300.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Burešovej a členov senátu JUDr. Mariána Hoffmanna, PhD. a JUDr. Eduarda Valenčina, v spore žalobcu A. B. C., nar. X.X.XXXX, bytom D., E. XX, zastúpený advokátskou kanceláriou LALINSKÝ ADVOKÁT s. r. o., so sídlom Žilina, Kálov 653/23-2, IČO: 47 253 096, proti žalovanej GURLEX, s. r. o., so sídlom Stará Ľubovňa, Prešovská 8, IČO: 31 731 228, zastúpený JUDr. Vladimír Pavlov, advokát, so sídlom Košice - Juh, Mlynárska 15, IČO: 35 538 155, v spore o vyplatenie cestovných náhrad, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 20Cpr/5/2021-206 zo dňa 11.2.2022 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania.

Žalovanému priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne prvoinštančný súd samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd konanie o zaplatenie 286,75 eur s prísl. zastavil. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Prvoinštančný súd rozhodol, že žalovaný má voči žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých súd rozhodne samostatným uznesením.

2. Prvoinštančný súd tak rozhodol o žalobe, ktorú žalobca podal na Okresný súd v Žiline a neskôr bola vedená na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 20Cpr/5/2017. Domáhal sa, aby mu žalovaný vyplatil 10.000 eur a 5 % úrok z omeškania ročne z tejto sumy odo dňa 6.10.2016 do zaplatenia spolu s trovami konania, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V priebehu prvoinštančného konania žalobca svoj nárok v podaní zo dňa 22.3.2017 rozšíril tak, že si uplatňuje 17.036,24 eur, pričom na pojednávaní dňa 3.10.2017 žalovanú sumu upravil na 16.749,49 eura. Uvedená suma predstavuje náhradu za cestovné výdavky, ktoré ako zamestnanec žalovaného mal pri realizácii pracovných ciest v zahraničí – Poľsku. Uviedol, že žalovaným bol vysielaný na plnenie pracovných povinností v zahraničí, takéto pracovné cesty je možné považovať za služobnú cestu. Nikdy však nedostal za tieto pracovné cesty náhradu.

3. V poradí prvým rozsudkom prvoinštančný súd žalobu pod č.k. 20Cpr/5/2017-330 zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

Tento rozsudok bol najskôr rozsudkom odvolacieho Krajského súdu v Prešove pod č.k. 11CoPr/1/2018-426 zo dňa 18.9.2018 potvrdený. Následne po podaní dovolania bol tento rozsudok uznesením Najvyššieho súdu SR pod sp. 2Cdo/304/2019 zrušený a vec bola odvolaciemu súdu vrátená na ďalšie konanie.

Následne, v poradí druhým rozhodnutím, odvolací Krajský súd v Prešove prvoinštančný rozsudok 20Cpr/5/2017-330 zo dňa 30.10.2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Predmetom aktuálneho odvolacieho prieskumu je v poradí druhý rozsudok, vydaný prvoinštančným súdom, kde čiastočne konanie bolo pre späťvzatie žaloby zastavené a čiastočne, ako nedôvodná, bola žaloba zamietnutá. Bolo rozhodnuté o náhrade trov konania v celom rozsahu.

V zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu č.k. 11CoPr/2/2020-514 zo dňa 25.2.2021 odvolací súd uložil prvoinštančnému súdu riadiť sa pravým názorom vysloveným dovolacím súdom a nariadiť vo veci ďalšie pojednávanie, na pojednávaní vykonať dokazovanie navrhnuté žalobcom a vo veci opätovne rozhodnúť a rozhodnutie riadne odôvodniť.

Napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd čiastočne konanie zastavil, vo zvyšku žalobu zamietol. Zamietavý výrok rozsudku prvoinštančného súdu bol odôvodnený ust. § 57 ods. 1 Zákonníka práce, ďalej § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 zákona o cestovných náhradách, ďalej § 10, § 29 ods. 3, 5, § 36 ods. 7, 8 zákona č. 283/2002 Z.z. o cestovných náhradách. Z procesného pohľadu prvoinštančný súd aplikoval aj čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Základných princípov CSP.

Prvoinštančný súd zistil, že žalobca v zmysle pracovnej zmluvy zo dňa 31.3.2013, počnúc dňom 1.4.2013 pracoval ako obchodný manažér s miestom výkonu práce v sídle žalovaného. Žalovaný má svoje oficiálne sídlo v Starej Ľubovni, Prešovská 8. Súčasne žalobca od 1.9.2013 pracoval ako projektový manažér v meste Libertów v Poľsku ako zamestnanec pre zamestnávateľa GURLEX GROUP PL Sp. z o.o. Prvoinštančný súd zo žiadneho dokladu predloženého v konaní, a ani zo žiadneho dôkazu vykonaného v konaní, nezistil, že by bol žalobca zamestnávateľom vyslaný na pracovnú či zahraničnú pracovnú cestu, že by túto cestu absolvoval pre zamestnávateľa a že by po jej ukončení predložil vyúčtovanie. K tejto povinnosti ho viazala pracovná zmluva, ale sám žalobca pred prvoinštančným súdom potvrdil, že takéto doklady existovať nemôžu, pretože sám si túto povinnosť neplnil.

Súd nezistil, že by žalovaný vysielal žalobcu na pracovnú cestu, takýto pokyn nebol vydaný písomne a žalovaný po ukončení pracovnej cesty túto cestu nevyúčtoval. Nárok uplatnený žalobcom v konaní preukázaný nebol.

Žalobca v konaní svoj nárok presne nešpecifikoval, keď neuviedol, akú sumu si uplatňuje ako náhradu cestovného, stravného, či náhradu výdavkov za pohonné látky a iné výdavky. Na preukázanie svojich tvrdení nenavrhol žiadne dôkazy. Neexistuje podľa prvoinštančného súdu žiaden doklad, ktorý by svedčil v rámci sumarizácie vykonaných pracovných ciest o vykonaní takýchto ciest, časové úseky trvania ciest, miesto vykonania pracovnej cesty a účel, za akým sa vykonáva pracovná cesta, kedy a ako si žalobca uplatnil cestovné náhrady.

Prvoinštančný súd aj v zmysle pokynov odvolacieho súdu, ktorý predchádzajúce rozhodnutie prvoinštančného súdu zrušil, vykonal dôkaz, a to záznamami o čerpaní pohonných hmôt z palivovej karty. Väčšina záznamov pri použití palivovej karty bola vykonaná na území Poľska a ďalej v mieste bydliska žalobcu, v Žiline. Žalobca vykonával prácu aj v Poľsku ako zamestnanec poľskej spoločnosti a služobné motorové vozidlo používal aj na súkromné účely.

Žalobca prvoinštančnému súdu predložil poverenia na vykonanie pracovnej cesty, ktoré tak, ako to zistil prvoinštančný súd, boli vypracované dodatočne externou spoločnosťou. Neboli podpísané zamestnávateľom, ani zamestnancom a nie je možné zistiť, odkiaľ mal žalobca údaje v nich uvedené.

V priebehu konania nebolo zistené, že by žalovaný mal aktivity na území Poľska. Žalovaný je distribučnou spoločnosťou pre výrobku GAS Familia, s.r.o., Stará Ľubovňa, resp. pre spoločnosť BGW s.r.o., avšak len na území Slovenskej republiky. Pokiaľ teda žalovaný mal mimo územia Slovenska aktivity, bolo povinnosťou žalobcu preukázať, že plnil služobné povinnosti a úlohy pre žalovaného v zahraničí.

Žalobca mal uzatvorenú ďalšiu pracovnú zmluvu aj so spoločnosťou GURLEX GROUP PL Sp. z o.o. Ide o samostatný obchodný subjekt od žalovaného, s ktorým mal žalobca uzatvorenú samostatnú pracovnú zmluvu, a žalobca vykonával prácu pre poľského zamestnávateľa. Túto činnosť vykonával na základe samostatnej pracovnej zmluvy s uvedenou poľskou spoločnosťou. Žalobcovi nárok na cestovné náhrady nevznikol. Žalobca nárok na zaplatenie cestovného nepreukázal.

Prvoinštančný súd uviedol, že v sporovom konaní nemá povinnosť a ani právo upozorňovať účastníkov na nedostatočné dôkazy, prípadne chýbajúce dôkazy a navrhovať im predloženie takých dôkazov, ktoré dostatočne podporia ich tvrdenia. Dokazovanie v civilnom sporovom konaní je založené na prejednacej zásade, ovládané je zásadou, že tvrdiť skutočnosti a navrhovať dôkazy je vecou účastníkov. Zistený skutkový stav je výsledkom dôkaznej aktivity strán sporu.

Prvoinštančný súd poukázal aj na ust. § 319 CSP, kde súd síce môže vykonať dôkazy, ktoré zamestnanec nenavrhol, ale, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej. Prvoinštančný súd však dospel k záveru, že žiaden pokyn na pracovnú cestu žalobcovi nebol daný, vyúčtovania za pracovné cesty žalobcom neboli predkladané žalovanému, s výnimkou tých, ktoré dodatočne predložil žalobca na

pojednávani a boli vypracované v priebehu sporu. Žalobca neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Prvoinštančný súd pri aktivite vyplývajúcej z ust. § 319 CSP poukázal na to, že súd môže vykonať dôkazy len v prípade, ak zamestnanec tieto dôkazy nenavrhol a zároveň vykonanie týchto dôkazov sa súdnemu orgánu zdá ako nevyhnutné. V danom prípade však tento procesný inštitút zvýšenej ingerencie súdu nie je daný, pretože doposiaľ zistený skutkový stav veci nenasvedčuje tomu, že by ďalšie dôkazy mal súd vykonať. Súd vypočul všetkých svedkov, vykonal všetky dôkazy, ktoré žalobca navrhol, avšak z týchto dôkazov nie je možné zistiť, že by žalobca absolvoval pracovné cesty ako zamestnanec žalovaného v Poľsku. Preto prvoinštančný súd žalobu zamietol. Prvoinštančný súd konanie zastavil podľa § 145 ods. 2 CSP, keď v tomto rozsahu bola žaloba vzatá späť. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a v konaní úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu voči žalobcovi, o výške ktorej bude rozhodnuté postupom podľa § 262 ods. 2 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku o zamietnutí žaloby, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Uviedol, že v danom prípade existuje odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/, g/, h/ a d/ CSP. V odvolaní uviedol, že okolnosti, ku ktorým dospel prvoinštančný súd, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, nie sú pravdivé.

V konaní pred prvoinštančným súdom pri individuálnych pracovnoprávných sporoch je posilnená poučovacia povinnosť súdu, kedy súd musí žalobcu poučiť, ktoré dôkazy potrebuje, aby vo veci boli vykonané. Prvoinštančný súd sa uvedeným ust. § 160 CSP a následne § 319 CSP neriadil a bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces.

Súd prvej inštancie uviedol, že žalobca nepreukázal, že by ho bol žalovaný vyslal na pracovnú cestu a že by žalovanému následne predložil vyúčtovanie pracovnej cesty. Žalovaný vysielal žalobcu na pracovné cesty len ústne a žalobca objektívne takéto poverenie nemohol od žalovaného získať a následne predložiť písomné vysielanie na pracovnú cestu. Teda žalobca bez svojej viny nemohol predložiť vysielanie na pracovnú cestu zo strany žalovaného. Žalovaný odmietol so žalobcom komunikovať a nemal teda ani priestor mu zasielať vyúčtovania pracovných ciest. To, že žalobca bol vysielaný na pracovné cesty dosvedčuje nielen výpoveď svedkov, ale najmä výpis z palivovej karty.

Žalobca vyúčtovanie náhrad za pracovnú cestu predložil v súdnom konaní, teda tieto listiny predložil aj žalovanému. Preto podľa žalobcu zamestnanec má nárok na náhradu nákladov, ktoré mu pri plnení pracovných povinností počas pracovnej cesty vznikli. Zistenia prvoinštančného súdu, že žalovaný nemal akékoľvek aktivity na území Poľska nie sú pravdivé. Cieľom žalovaného bolo zabezpečiť rozšírenie distribúcie alkoholu žalovaného v Poľsku. O tom svedčia výsluchy strán sporu. Žalobca mal uzatvorenú pracovnú zmluvu so žalovaným ako slovenským zamestnávateľom a ďalej pracovnú zmluvu s poľským zamestnávateľom, kde mal pracovný úväzok vo výške 1/4. Konatelia poľského zamestnávateľa a slovenského zamestnávateľa boli personálne previazaní, týkalo sa o totožnú osobu. Žalobca vykonával v Poľsku prácu, ktorá predstavovala viac ako 1 pracovného úväzku. Tým, že pracoval viac ako 1 úväzku na území Poľska, jednoznačne svedčí o tom, že si plnil svoje pracovné povinnosti pre slovenského zamestnávateľa, pre poľského zamestnávateľa a nad rámec tohto úväzku išlo o plnenie pracovných povinností v zahraničí pre žalovaného. Žalobca ďalej poukázal na stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré, okrem iného, vo svojom písomnom stanovisku uviedlo, že pokiaľ dojednanie druhého pracovného pomeru s miestom výkonu práce v Poľskej republike sledovalo iný, než Zákoníkom práce predpokladaný účel (napr. snaha bola ušetriť na cestovných náhradách žalovanému), jedná sa o neplatný právny úkon. Toto bolo cieľom žalovaného.

Prvoinštančný súd čestné vyhlásenia osôb, ktoré ich napísali nevyhodnotil v prospech žalobcu, pretože dospel k záveru, že sú tu pochybnosti o tom, či tieto osoby rozumejú dokumentu, ktorý podpísali. Prvoinštančný súd konal v rozpore s § 319 CSP, hodnotil dôkazy, kde neodstránil v nich pochybnosti. Pokiaľ by si prvoinštančný súd tieto osoby predvolal na vypočutie, mohol sa ich pri výsluchu opýtať, či skutočne s vyhlásením svedkov sú stotožnení a či im rozumeli.

Žalobca navrhol ako dôkaz výpis z palivovej karty, ktorým preukázal, že tankoval v rozsahu 60 % v Poľsku a vo zvyšku na inom území. Auto bolo zverené žalobcovi ako zamestnancovi slovenského zamestnávateľa.

Žalobca je toho názoru, že práce v Poľsku vykonával v pozícii zamestnanca žalovaného, nie z pozície poľského zamestnanca. Úlohou bolo rozbehnúť predaj výrobkov žalovaného na poľskom trhu. Žalovaný mal zmluvu s poľským zamestnávateľom uzatvorenú výlučne za účelom formálneho vybavovania náležitostí, a to napr. kvôli colným konaniam a pod. Navyiac, konateľ slovenskej a poľskej spoločnosti je tá istá osoba.

Súd prvej inštancie tvrdí, že sám žalobca mal predložiť určité dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ale v ďalšej časti uvádza, že do konania nezasiahol, nevykonával žiaden dôkaz, nepýtal sa účastníkov, resp. strán sporu pri ich výsluchu. Teda prvoinštančný súd na základe vykonaných dôkazov, ktoré navrhli len strany sporu, došiel k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Žalobca namietal aj odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu, ktoré nespĺňa ústavné kritériá. Poukázal na aktuálnu prax ESLP, ďalej na prax Súdneho dvora EÚ, Najvyššieho súdu a Ústavného súdu a došiel k záveru, že nie je rozsudok prvoinštančného súdu náležite odôvodnený, čo zakladá nepreskúmateľnosť prvoinštančného rozhodnutia.

Prvoinštančný súd aj procesne pochybil, keď neaplikoval v danej veci ust. § 181 ods. 2 CSP a neurčil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia prevažujú a ktoré sú nesporné. Súd neuviedol, ktoré dôkazy ešte vykoná a ktoré už nie. Na predbežné právne posúdenie súdu strany majú možnosť reagovať a pokúsiť sa právny názor vyvrátiť. Keďže predbežné právne posúdenie prvoinštančným súdom nebolo poskytnuté, bolo odňaté právo žalobcovi konať pred súdom. Súd v tomto konaní pred ukončením dokazovania sa žiadnym spôsobom nevyjadril k predbežnému právnemu posúdeniu veci.

Listiny, ktoré boli pred súdom vykonané ako dôkazy, neboli vykonané zákonným spôsobom, na pojednávaní súd len oboznamoval tieto listiny a to bolo všetko.

Všetky tieto okolnosti svedčia o tom, že rozsudok je potrebné zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uplatnil si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. K odvolaniu zaujal písomné stanovisko žalovaný. Žalovaný má za to, že aj napriek vykonanému dokazovaniu a doplneniu dokazovania súdom prvej inštancie, žalobca vznik ním uplatneného nároku na vyplatenie cestovných náhrad nepreukázal, a ani preukázať nemohol, nakoľko nikdy nebol žalovaným vysielaný na pracovnú cestu a pre žalovaného nevykonával žiadne činnosti a ani aktivity na území Poľskej republiky, ale ich vykonával výlučne len pre svojho poľského zamestnávateľa, a to spoločnosť GURLEX GROUP PL Sp. z o.o. Prvoinštančný súd vykonal všetky navrhnuté dôkazy, vypočul všetkých svedkov, sporové strany, správne zistil skutkový stav, správne vo veci rozhodol. Skutkové a právne tvrdenia žalobcu uvedené v odvolaní sú v rozpore s obsahom súdneho spisu, v rozpore s vykonaným dokazovaním. Súd prvej inštancie sa nedopustil pochybení, ktoré namietal žalobca. Prvoinštančný súd dôsledne postupoval podľa § 160 a nasl. CSP, na začiatku pojednávania výslovne poučoval strany sporu o ich procesných právach a povinnostiach, o ostatných zákonných právach a povinnostiach vyplývajúcich z týchto zákonných ustanovení. Bolo preukázané, že žalobca má uzatvorené dva pracovné pomery, dva samostatné pracovnoprávne záväzkové vzťahy, od ktorých odvíja zákonné práva a povinnosti pre zamestnanca a zamestnávateľa. Žalovaným nikdy nebol daný pokyn žalobcovi na pracovnú cestu v Poľsku, žalobca pre žalovaného v zahraničí nevykonával žiadnu prácu, ktorá by zakladala ním uplatnený nárok na cestovné náhrady. Žalobca sa od začiatku konania pre dôkaznú núdzu snažil odvieť pozornosť súdu na nepodstatné, ním navrhované a následne aj súdom vykonané dôkazy v snahe konvalidovať obsah neúplných, dodatočne vyhotovených a nič nepreukazujúcich antidatovaných poverení na služobnú cestu, ktoré nie sú spôsobilé osvedčiť, že žalobca pracovné cesty reálne aj vykonával a že by mu mal vzniknúť aj nárok na cestovné náhrady. Pokiaľ by sa však žalobca, ako v konaní často uvádzal, riadne venoval zaevidovaniu každej pracovnej cesty vo svojej evidencii pracovných ciest, mal konajúcemu súdu túto evidenciu predložiť, ale sa tak nestalo a nikdy nepredložil dôkazy o tom, ako pri každej pracovnej ceste jednotlivo nastúpil na pracovnú cestu a kde, miesto výkonu práce, čas trvania, miesto skončenia práce, účel pracovnej cesty a aby doložil správu o každej pracovnej ceste. Reálny výkon práce pre žalovaného v zahraničí žalobca nemôže preukázať, pretože žalovaný nikdy nemal, a ani v súčasnosti nemá v Poľsku žiadne podnikateľské aktivity.

Pokiaľ žalobca je toho názoru, že prvoinštančný súd vydal prekvapivý rozsudok, pretože bol vydaný v jeho neprospech, že niektoré dôkazy bez svojej viny nemohol označiť alebo predložiť pred rozhodnutím súdu prvej inštancie, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, žalovaný poukazuje na to, že zo žiadneho predpisu sporového poriadku nie je možné vyvodiť, že súd je povinný stranám sporu uviesť, ako bude znieť jeho konečné rozhodnutie vo veci, čo nie je to isté, ako predbežné právne posúdenie veci, ktoré súd prvej inštancie stranám sporu na pojednávaní uviedol. Žalobca bol právne zastúpený advokátom, všetky ich návrhy na doplnenie dokazovania po zrušení pôvodného rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie, boli súdom prvej inštancie v celom rozsahu v konaní akceptované a všetky nimi navrhované dôkazy boli aj dôsledne vykonané, ani žalobca a ani jeho právny zástupca pred upozornením súdu na skončenie dokazovania nenavrhoval vykonanie žiadnych ďalších dôkazov na podporu svojich tvrdení.

Pokiaľ žalobca tvrdil, že k neúspechu v spore došlo aj v dôsledku pochybení súdu prvej inštancie, je potrebné uviesť, že pri novej platnej právnej úprave civilného sporového konania zaťažuje žalobcu dôkazné bremeno. Žalobca dôkazné bremeno neuniesol, preto v spore nebol úspešným. Žiadal preto žalovaný s prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti, napadnutý rozsudok vo všetkých jeho výrokoch a vo výroku o zastavení konania v časti o zaplatenie 286,75 eur s prísl. vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania potvrdiť ako vecne správny. Uplatnil si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. K vyjadreniu žalovaného replikou zaujal stanovisko žalobca, ktorý na svojom odvolaní v celom rozsahu trval, pričom uviedol, že práve žalovaný počas konania viackrát menil svoje stanovisko ohľadom výkonu práce žalobcu v Poľskej republike. Žalovaný zo začiatku úplne popieral, že by mal žalobcu vyslať na pracovné cesty do zahraničia, žalovaný však pod ťarchou predložených dôkazov ako napr. palivová karta a výpovede svedka začal svoje tvrdenie modifikovať a priznal, že žalobca pre žalovaného pracovné cesty vykonával. Žalovaný úmyselne zavádzal súd. Žalobca jednoznačne preukázal, že aj prostredníctvom pracovných zmlúv uzatvorených so žalovaným a poľským zamestnávateľom, vykonával hlavný pracovný úväzok na trvalý pracovný pomer so žalovaným. S poľským zamestnávateľom mal len štvrtinový úväzok, teda pracovné povinnosti plnené žalobcom v Poľskej republike boli vykonávané pre žalovaného, keďže štvrtinový úväzok s poľským zamestnávateľom pri takom veľkom objeme odpracovaných hodín v zahraničí by nemal zmysel. Výkon práce v zahraničí bol ako pracovná cesta, za ktorú patrí žalobcovi náhrada cestovného. Pracovná zmluva uzatvorená s poľským zamestnávateľom nemôže mať vplyv na vyplácanie cestovných náhrad za pracovné cesty, na ktoré ho vysielal žalovaný. V podrobnostiach poukázal na svoje odvolanie a žiadal, aby odvolaniu bolo vyhovené a žalovaný aby bol zaviazaný na náhradu trov konania.

8. K odvolacej replike žalovaný zaujal písomné stanovisko. Z tohto stanoviska vyplýva, že žalobca obsahom svojej odvolacej repliky fabuluje, pretože skutkové tvrdenia boli dokazovaním, vykonaným súdom prvej inštancie, jednoznačne vyvrátené, čo vyplýva zo súdneho spisu. Žalovaný odkázal v podrobnostiach na všetky svoje vyjadrenia a podania. Uviedol, že zo žiadneho dokladu predloženého žalobcom v konaní, ani zo žiadneho dôkazu navrhnutého stranami sporu a vykonaného v konaní pred súdom nevyplývalo, že by bol žalobca žalovaným vyslaný na pracovnú cestu, že by túto pracovnú cestu vykonal pre žalovaného a že by po jej ukončení predložil žalovanému vyúčtovanie, i keď sa k tejto povinnosti žalobca zaviazal v pracovnej zmluve uzatvorenej so žalovaným, alebo, že by mu žalovaný znemožnil dokazovanie a nárokovanie si cestovných náhrad. Žalovaný považuje rozsudok prvoinštančného súdu vo všetkých výrokoch za vecne správny a navrhol, aby odvolací súd tento rozsudok potvrdil. Uplatnil si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

9. Odvolací súd v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 34 CSP preskúmal napadnuté výroky rozsudku prvoinštančného súdu podľa zásad uvedených v § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so správnym zamietavým výrokom prvoinštančného súdu, vrátane jeho odôvodnenia, na ktoré v celom rozsahu poukazuje a zdôrazňuje, že žalobca v prejednávanej veci neuniesol dôkazné bremeno, že žalovaný nárok mu patrí a že vôbec tento vznikol. Len pre správnosť rozhodnutia prvoinštančného súdu a vzhľadom na odvolacie námietky žalobcu odvolací súd navyše k veci udáva:

10. Predmetom odvolania, už aj s poukazom na obsah odvolania, nie je výrok, ktorým prvoinštančný súd čiastočne čo do sumy 286,75 eur konanie zastavil. Tento výrok odvolaním žalobcu napadnutý nebol, preto nie je podrobený odvolaciemu prieskumu. Odvolaciemu prieskumu je podrobený len zamietavý výrok prvoinštančného rozsudku a súvisiaci výrok o trovách konania.

11. Žalobca v odvolaní tvrdí, že je daný v prejednávanej veci odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/, g/, h/ a d/ CSP.

Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP je dôvod, pri ktorom súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Obsah práva na spravodlivý súdny proces je pomerne široký. Medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo

byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia. Porušenie ktoréhokoľvek z týchto dielčích práv zo strany súdu predstavuje pochybenie súdu. O naplnenie relevantnosti tohto odvolacieho dôvodu však pôjde vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci realizáciu práv strany sporu dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé. Porušením práva na spravodlivý súdny proces nie je pochybenie súdu, ktoré je následne prvoinštančným súdom odstránené, alebo ak je možné, vzhľadom na priebeh celého konania, v kontexte s celým konaním, tento nedostatok zo strany odvolacieho súdu vyhodnotiť ako nedôvodný, prípadne odstrániť v odvolacom konaní.

Žalobca ďalej namietal existenciu inej vady (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tento odvolací dôvod dopadá na akékoľvek pochybenie súdu pri jeho procesnom postupe, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takýmto dôvodom je nesprávne realizovaná tzv. mandukčná povinnosť, teda povinnosť poučiť strany sporu, napr. aj podľa § 160 a nasl. CSP, pochybenia vo vykonanom dokazovaní a pod.

Žalobca namietal aj skutkové vady (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) pri skutkových zisteniach, keď súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Spôsoby vytvárania skutkového stavu ako základu rozhodnutia sú stanovené zákonom. Súdne rozhodnutie trpí skutkovými vadami, ak bol nesprávne vytvorený jeho skutkový základ. Táto nesprávnosť môže byť spôsobená buď chybným vyhodnotením návrhov na vykonanie dôkazov, alebo nesprávnym vyhodnotením vykonaných dôkazov, alebo nesprávnosťou postupu alebo záverov pri ostatných spôsoboch vytvárania skutkového základu, alebo je tu predpoklad dotvorenia skutkového stavu ďalšími prípustnými prostriedkami procesnej obrany či prostriedkami procesného útoku.

Z toho, čo tvrdil žalobca, pri skutkovom stave mal prvoinštančný súd vytvoriť nesprávne skutkové zistenia z vykonaných dôkazov. Vykonané dokazovanie hodnotí súd podľa svojej úvahy, každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Súd hodnotenie dôkazov uvedie v odôvodnení, pričom voľné hodnotenie dôkazov neznamená ľubovôľu súdu, ale neznamená, aby hodnotenie dôkazov bolo vykonané tak, ako si to želá tá-ktorá strana sporu.

Súd hodnotí dôkaz z hľadiska jeho dôležitosti vo vzťahu k predmetu zisťovania, z hľadiska zákonnosti a z hľadiska pravdivosti, resp. hodnovernosti zdroja. Následne všetky dôkazy, ktoré prešli prvotnou „selekciou“, posudzuje súd vo vzájomnej súvislosti a vyhodnocuje ich pravdivosť a vzájomnú nadväznosť či rozpornosť s inými dôkazmi. Súd musí dodržiavať zásady a pravidlá formálnej logiky. Ak súd takto dôkazy hodnotí nesprávne, zakladá vadu konania podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP.

Žalobca ďalej tvrdí, že odvolanie je dôvodné, pretože prvoinštančným súdom zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené (§ 365 ods. 1 písm. g/ CSP). Tento dôvod je aplikovateľný v prípade, ak skutkový stav je možné priblížiť pravde aj aktivitou zo strany strán sporu, ale aj aktivitou súdu. Tento odvolací dôvod opäť vyplýva z procesného predpisu, kedy novoty pred odvolacím súdom je možné použiť len vtedy, ak ich nemohol bez svojej viny použiť pred prvoinštančným súdom. Použitie tohto odvolacieho dôvodu umožňuje odvolaciemu súdu dotvoriť skutkový stav, avšak len v prípade, pokiaľ stranám sporu bolo právo na riadne označenie dôkazov a dokazovanie pred prvoinštančným súdom odňaté.

Posledným dôvodom pre odvolanie žalobca videl v ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, podľa ktorého rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesprávne právne posúdenie veci predstavuje vadu rozhodnutia, keď na riadne zistený skutkový stav súd buď neaplikoval príslušnú právnu normu, alebo aplikoval nesprávnu právnu normu, alebo obsah správnej právnej normy nesprávne interpretoval, alebo správne zvolenú a správne interpretovanú právnu normu nesprávne aplikoval.

K právnemu posudzovaniu skutkového stavu dochádza v priebehu konania po ďalšom dokazovaní a dopĺňaní skutkových poznatkov súdu o prejednávanej veci. Právne posúdenie veci sa môže v priebehu konania meniť.

Zákon ukladá stranám sporu právo zo strany súdu na predbežné právne posúdenie veci, ktoré predstavuje vodidlo pre ich ďalšiu procesnú aktivitu, ako aj určitú prevenciu pred prekvapivými rozhodnutiami. Pri právnom posúdení veci sa však v priebehu konania môže aj predbežne vyslovený právny názor súdu zmeniť.

12. Žalobca v odvolaní namietal nesplnenie si poučovacej povinnosti súdu podľa § 160 CSP. V odvolaní bližšie nedostatočnú aplikáciu ust. § 160 CSP nekonkretizoval, avšak odvolací súd, vzhľadom na to, že

ide o naplnenie ústavného princípu práva na spravodlivý súdny proces so zreteľom na rovnosť zbraní, ktorá zásada je judikovaná aj ESLP a musí byť garantovaná rovnaká procesná možnosť uplatňovania procesných práv a povinností, vrátane vedomosti o týchto právach a povinnostiach, odvolací súd túto odvoláciu námietku preskúmal a zistil, že poučovacia povinnosť prvoinštančného súdu podľa § 160 CSP bola dôsledne splnená pri prvých procesných úkonoch strán sporu a ďalej pri každom jednom predvolaní na pojednávanie boli poskytované stranám sporu príslušné procesné poučenia. Odvolací súd nezistil žiadne pochybenie zo strany prvoinštančného súdu, ktoré by sa dotýkalo ust. § 160 CSP. Hoci bol žalobca od počiatku kvalifikovane zastúpený advokátom, dostal aj sám náležité poučenie o právach a povinnostiach v individuálnom pracovnoprávnom spore.

13. Je pravdou, že povinnosťou súdu podľa § 181 ods. 2 CSP je uviesť svoje predbežné právne posúdenie veci, avšak táto povinnosť sa vzťahuje na počiatky prejednávania uplatneného nároku, kedy najmä na začiatku prvého pojednávania je potrebné stranám sporu oznámiť zrozumiteľne, ako, vzhľadom na predložené listiny a navrhnuté dôkazy, sa javí prvoinštančnému súdu uplatnený nárok. Aj v priebehu konania v závislosti od skutkových zistení môže sudca stranám sporu predbežne oznamovať právne posúdenie veci, ktoré sa oproti predchádzajúcemu môže dokonca líšiť.

Odvolacia námietka nedostatku predbežného právneho posúdenia veci súdom po tom, čo prvoinštančný súd v rozhodnutí o veci dvakrát a vyjaval svoj právny názor na prejednanú vec, po tom, čo dvakrát rozhodoval odvolací súd a raz vec prejednal v dôsledku dovolania aj Najvyšší súd SR, sa už nemusí javiť ako nevyhnutná. Strany sporu a najmä žalobca vedeli, ktoré okolnosti v prejednávanej veci je potrebné, vzhľadom na skutkový a od toho sa odvíjajúci právny stav, ešte preukazovať tak, aby bol v spore úspešným.

Aj samotné rozhodnutie prvoinštančného súdu konvaliduje toto pochybenie súdu a v konečnom dôsledku ho nahrádza s tým, že pokiaľ žalobca s týmto rozhodnutím nebol spokojný, nič mu nebráni v odvolacom konaní namietat' existenciu odňatia práva konať pred súdom a existenciu ďalších novôt, ktoré by mohli názor súdu, ktorý nebol vyjadrený v predbežnom právnom posúdení, ale až v konečnom rozhodnutí prvoinštančného súdu, vyvrátiť.

V kontexte celého konania, ktoré začalo podaním žaloby žalobcu na Okresný súd Žilina 8.2.2017 a bolo vydaných už niekoľko rozhodnutí vo veci, procesných či meritorných, je vytykaná vada prvoinštančnému súdu bez právneho významu. Bola daná jednoznačná vedomosť žalobcu o tom, ako sa súdom niekoľkých inšancií javí prejednaná vec. V takom prípade rozhodnutie prvoinštančného súdu pre žalobcu nemôže byť rozhodnutím prekvapivým.

Žalobca bol poučený prvoinštančným súdom aj tzv. rozšírenou poučovacou povinnosťou súdu podľa § 318 CSP.

14. V priebehu konania na podporu svojich tvrdení strany sporu produkovali dôkazy. Žalobca aj žalovaný vo veci navrhli vo veci vykonať dôkazy listinami, výsluchom svedkov, čo prvoinštančný súd vykonal. Kontradiktórnosť tohto konania ako konania nároku na individuálny pracovnoprávny nárok žalobcu je obmedzená ust. § 319 CSP, ktoré predstavuje určitý odklon od všeobecného procesného postupu súdu a predstavuje akýsi príklon k vyšetrovaciemu princípu v civilnom súdnom konaní, nie až v takej intenzite, ako v prípade spotrebiteľských sporov. Ide o modifikovaný spôsob vyšetrovacej kompetencie súdu, kedy súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré zamestnanec nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz. Na tento účel je zamestnávateľ povinný poskytnúť súčinnosť, ak to možno od neho spravodlivo žiadať. Ust. § 319 umožňuje súdu byť procesne aktívnym vo veci, ak je splnená podmienka nevyhnutnosti. Tá je vyjadrená nevyhnutnosťou pre rozhodnutie vo veci samej. Teda ak súdu postačia na rozhodnutie vo veci samej tvrdenia strán sporu individuálneho pracovnoprávneho sporu a dôkazy získané z dôkazných prostriedkov predložených stranami, súd nebude obstarávať ďalšie dôkazné prostriedky, ale rozhodne na základe takto zisteného skutkového stavu veci. Súd sa môže prikloniť k vyšetrovaciemu princípu, avšak len vtedy, ak sa touto aktivitou reálne a racionálne pomôže objasniť skutkový stav. Teda táto iniciatíva súdu je limitovaná hospodárnosťou konania. Ak súd nezistí nevyhnutnosť jeho aktivity, nemusí vykonávať ďalšie dôkazy na podporu zamestnanca, pretože ďalšie dokazovanie by bolo nehospodárne, prípadne by ani neobjasnilo dostatočne zistený skutkový stav.

V prejednávanej veci žalobca neuviedol, aké ďalšie dôkazy mal súd na objasnenie skutkového stavu vykonať. Pokiaľ skutkový stav je stranami sporu dostatočne objasnený, ako v prejednávanej veci, pokiaľ strany sporu náležite participovali na svedeckých či účastníckych výsluchoch, pokiaľ boli predložené všetky listiny a pokiaľ úvahou súdu došlo k správne vyhodnoteniu týchto dôkazov a utvorením si skutkového stavu blízkeho skutočnosti, ani odvolací súd nevidí dôvod na aktivitu prvoinštančného súdu

spočívajúcu vo vyhľadávaní ďalších dôkazov, ktoré by súdny spor nielen predĺžili, ale by spôsobili aj jeho nehospodárnosť a nemali by v kontexte s ostatnými dôkazmi tendenciu zvrátiť výsledok sporu, resp. zmeniť všetky skutkové okolnosti, ktoré boli vykonané doposiaľ. Preto prvoinštančný súd pri špeciálnom ust. § 319 CSP nepochybil. Preto túto odvoláciu námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú.

15. To, akým spôsobom prvoinštančný súd hodnotil dôkazy, nie je zo strany žalobcu dôvodný odvolací dôvod, pretože každý dôkaz tak, ako už bolo vyššie uvedené, hodnotil súd sám podľa vlastnej úvahy a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Bez akýchkoľvek pochybností bolo zistené, že žalobca mal uzatvorené súbežne dva pracovné pomery, jeden pracovný pomer so žalovaným na území Slovenskej republiky a druhý pracovný pomer so spoločnosťou GURLEX GROUP PL Sp. z o.o., ktorá spoločnosť mala aktivity na území Poľska. Išlo o dva súbežné pracovné pomery u dvoch samostatných subjektov. Je pravdou a bolo to aj preukázané, že oba subjekty mali personálne prepojenie. Každý z týchto subjektov vykonával svoju samostatnú činnosť a pracovná náplň žalovaného pri každej z týchto spoločností bola odlišná. Je bez pochyb, že žalobca vykonával pracovnú činnosť na území Slovenskej republiky, za tým účelom mal zverené osobné motorové vozidlo s palivovou kartou. V priebehu prvoinštančného konania bolo preukázané, že toto osobné motorové vozidlo spoločnosť žalovaného prenajala poľskej spoločnosti, s ktorou mal žalovaný uzatvorený ďalší pracovnoprávny vzťah. Preto poľská spoločnosť bola oprávnená toto motorové vozidlo využívať aj pre svoje potreby. Je pravdou, že žalobca čerpal pohonné hmoty s uvedenou palivovou kartou aj na území Slovenska, aj na území Poľskej republiky.

Žalobca tvrdil, že na území Poľskej republiky vykonával práce vo väčšom rozsahu ako 1 úväzku, a tak nad rámec 1 úväzku považoval výkon činnosti ako služobnú cestu, na ktorú bol vyslaný žalovaným. Napriek tomu, že v priebehu konania tvrdil, že o svojich služobných cestách má dostatočnú evidenciu, túto evidenciu súdu nepredložil. Predložil súdu len vyúčtovania pracovných ciest, ktoré však boli vykonané až v priebehu konania externou firmou a nikdy neboli predložené žalovanému ako zamestnávateľovi. Boli predložené len súdu. Teda uplatnenie nároku na náhradu cestovného a ďalších výdavkov v súvislosti so služobnou cestou si žalobca voči žalovanému ani len neuplatnil. Nebolo preukázané, že by žalovaný zo služobnej cesty dostal od žalobcu akúkoľvek správu o činnosti v zahraničí. Ani výsluch svedkov uvedené okolnosti nepotvrdil.

Správne vyhodnotil prvoinštančný súd aj písomné vyhlásenia uvedených svedkov ako nehodnoverné v dôsledku toho, že písomnému textu prehlásenia nerozumeli. Súdu konštatovanie týchto skutočností postačovalo. Žalobcovi ale nič nebránilo položiť svedkom doplňujúce, resp. ďalšie otázky, alebo navrhnúť ďalšie dôkazy.

16. Odvolací súd nezistil, že by rozhodnutie prvoinštančného súdu bolo nepreskúmateľné. To, akým spôsobom má byť rozhodnutie súdu odôvodnené vyplýva z ust. § 220 CSP. Jasnú predstavu o odôvodnení súdneho rozhodnutia má aj ESLP, Ústavný súd, Najvyšší súd SR a aj odvolací súd. Žalobca v odvolaní namietal nedostatočné odôvodnenie prvoinštančného rozhodnutia, kde poukázal na ustálenú súdnu prax, avšak neuviedol žiadnu okolnosť, ktorá by právo žalobcu na spravodlivé súdne konanie spočívajúce v práve na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia porušovala. Z rozhodnutia prvoinštančného súdu jednoznačne vyplýva skutkový a právny záver prvoinštančného súdu, ktorý dáva odpovede na všetky námietky a otázky, ktoré boli v priebehu celého procesu namietané žalobcom.

17. Žalobca namietal aj nesprávne vykonanie dôkazov listinami, keď tieto neboli na pojednávaní čítané, resp. oboznámený podstatný obsah týchto listín.

Ust. § 204 CSP určuje, že dôkaz listinou sa vykoná tak, že súd listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené.

Tak, ako je to uvedené v citovanom zákonom ustanovení, listina ako dôkazný prostriedok môže byť vykonaná ako dôkaz pred súdom buď oznámením podstatného obsahu tejto listiny, ak listina je obsiahla, alebo obsahuje informácie, ktoré nie sú pre konanie podstatné. Vtedy sa oznámi podstatný obsah tých okolností, ktoré sa dotýkajú veci.

Listina môže byť aj ako celok prečítaná, pokiaľ to dovoľuje jej rozsah.

Tieto spôsoby vykonania dôkazu listinou však nie sú nutné v prípade, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené. Tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne. Jednak musí byť odpis listiny strane sporu v priebehu konania doručený a zároveň strana, ktorá listinu nepredložila, listinu alebo jej obsah spochybnila. Z obsahu spisového materiálu odvolací súd nezistil, že by žalovaný predložil také listiny, ktoré by žalobcovi neboli doručené a zároveň ktoré by žalobca súčasne aj spochybňoval. Všetky ostatné listiny,

ktoré doručoval súdu žalobca, boli listiny, ktorých vyhotovenie zabezpečil žalobca osobne alebo sám dostatočne predkladal ako svoj dôkazný prostriedok súdu. Súd všetky listiny potrebné pre rozhodnutie v priebehu konania konštatoval a v odôvodnení súdneho rozhodnutia sa týmito listinami vysporiadal. Nebolo postupom dokazovania listinami zo strany odvolacieho súdu zistené, že by prvoinštančný súd pochybil v neprospech žalobcu.

18. Preto odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie prvoinštančného súdu je správne. Prvoinštančný súd dostatočne zistil skutkový stav zákonným spôsobom, vec náležitým spôsobom aj právne posúdil a nebolo preukázané, že nárok žalobcu čo do základu je daný. Žalobca svoj nárok ani čo do základu nepreukázal. Preto nebolo dôvodom sa zaoberať ani jeho výškou, vzhľadom na to, že žalobca sa dostal do dôkaznej núdze.

Preto správne postupoval prvoinštančný súd, keď žalobu zamietol.

Odvolací súd aplikujúc ust. § 387 ods. 1, 2 CSP rozsudok v napadnutom rozsahu, ako správny potvrdil. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom prvoinštančného súdu na rozhodnutie o trovách konania, kedy bolo preukázané, že žalovaný je úspešnou stranou sporu pred prvoinštančným súdom.

19. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP a priznal úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu. O výške tejto náhrady rozhodne prvoinštančný súd po právoplatnosti tohto rozsudku. V odvolacom konaní bol žalovaný úspešnou stranou sporu v celom rozsahu, ktorej patrí nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

20. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).